

I N N E H Å L L

- Sida 1 Katalysator m.fl. termer
" 2 Termfrågor i urval
" 3 Ny IEC-ordlista
" 4 Gransknings- och utredningsuppdrag
- Bilaga E Nicklin: Skiljaktigheter i finlandssvensk och rikssvensk terminologi med speciell hänsyn till byggfacket. (ur föredrag vid TNCs representantförsamlingssammanträde den 7.12.1964)

Katalysator m.fl. termer

Termer som hänger samman med reaktionshastigheten hos kemiska processer har i viss utsträckning varit oklara såväl i svensk som utländsk terminologi. Inför den nya utgåvan av färg- och lackteknisk ordlista har TNC funnit skäl att särskilt bearbeta vissa av dem.

katalysator

- E catalyst, catalyzer, catalytic agent
F catalyseur m, agent m catalyseur
D Katalysator m

ämne som i små mängder ökar hastigheten hos en kemisk reaktion och efter reaktionens slut kvarstår oförändrat

Anm. Ordet katalys (efter grek. kata'lysis = upplösning) gavs av Berzelius som benämning åt det kemiska fenomen som han var den förste att beskriva. Senare har man, något oegentligt, talat om "negativ katalysator" eller "antikatalysator", men numera föredrar man att kalla reaktionshämmande ämnen inhibitorer.

initiator

- E initiator
F initiateur m
D Initiator m

ämne som sätter i gång en kemisk reaktion, vanligen viss typ av kedje-reaktioner; binds helt eller delvis vid reaktionsprodukten

promotor

- E promoter
- F promoteur m, activeur m
- D Promotor m, Aktivator m

ämne som förstärker verkan hos en initiator

Anm. Termen promotor har föreslagits bl.a. av IUPAC att användas i stället för accelerator, vilken term numera förekommer företrädesvis inom gummitekniken som benämning för ämne som påskyndar vulkningsreaktionen

inhibitor

- E inhibitor
- F inhibiteur m
- D Inhibitor m

ämne som hämmar eller helt hindrar en kemisk reaktion

Anm. 1 I TNC 30 (D 1) förekommer termen retardator (eg. = fördröjare). Denna term används numera sällan i facklitteraturen och därtill i ganska oklar betydelse.

Anm. 2 Inhibitor har tonvikten på andra stavelsen (inhi'bitor); jämför andra från latinet härstammande ord, t.ex. de'bitor, mo'nitor.

Termfrågor i urval

Ärende

Uppdragsgivare

Åtgärd

[R = rekommendation]
[F = förslag]

23. pluralform av takfot

Svenska Riksbyggen,
Stockholm

takfötter. även takfotar; regelbunden böjning kan förekomma i ord där den ursprungliga betydelsen övergått i bildlig; t.ex. kofot, kofotar (ej: "kofötter"), stenfot, stenfotar

Jämför motsvarande pluralböjning i engelskan av foot som heter foots bl.a. i betydelsen sediment, bottensats.

24. "bombage"

Karbidkontoret,
Göteborg

bombering = svag utbuktning [R] på mitten av valsytta (t.ex. i färgkvarn) eller i lock på konserverburk

25. "dekal" Svenska Pappers- dekalkomani = avdragstryck [R]
 handlareföre- metod varigenom en tunn hinna försedd
 ningen, med text, bilder o.d. överförs från
 Stockholm ett underlag av t.ex. papper till en
 yta av papper, trä eller annat
 material

dekalk = avdragsbild [R]
 bild framställd genom dekalkomani

Anm. Att bilda avbrottsförkortningen "dekal" kan inte anses tillrådligt; ordet kommer av franskans décalquer (trycka av) och manie. Skrivsättet kalkomani rekommenderas ej.

26. svenska motsva- Lunds universi- skilled workers i regel lika med
 righeter till tet, engelska yrkesarbetare, dvs. arbetare med
 "skilled workers" institutionen längre utbildning, ofta i lärlings-
 "semi-skilled skola
 workers" semi-skilled workers ofta lika med
 "unskilled workers" specialarbetare, dvs. arbetare med
 kortare lärotid, i regel direkt på
 arbetsplatsen

unskilled workers saknar allmänt antagen svensk motsvarighet; stundom används benämningen hjälparbetare, medan tempo- och grovarbetare förekommer i viss statistik

Franskan har indelningen ouvrier qualifié, ouvrier spécialisé och ouvrier non-spécialisé (enligt Glossary of Terms in Official Statistics [Edinburgh 1964])

27. papp - kartong Svenska Pappers- kartong i styvnadshänseende mellan
 bruksföreningen, papper och papp men utan fastställda
 Stockholm gränser såsom t.ex. i tysk terminologi (som har följande värden:
 papper < 150 g/m²
 kartong 150-400 g/m²
 papp 400-1200 g/m²)

28. vakuummeter Inst. för vakuummeter [R]
 eller elektronfysik, förleden är vakuum (= tomrum,
 vakumeter Tekniska Högskolan, undertryck)
 Stockholm

Utländsk fackordlista

Följande nya IEC-publikation har kommit TNC tillhanda:

International Electrotechnical Vocabulary. 2 ed.
 Group 25. Generation, transmission and distribution of electrical energy.
 Geneva 1965. 81 s.

Gransknings- och utredningsuppdrag

<u>Ärende</u>	<u>Uppdragsgivare</u>
29. K 2910 Yrkeshygien, allmänt K 2911 " , sandblästring K 2912 " , organiska lösningsmedel K 2914 " , syror K 2915 " , varmdoppning K 2917 " , sprutmetallisering	IVAs Korrosionsnämnd, Stockholm
30. Nr 136 Revidering av norm för mässinglegering	Metallnormcentralen, Stockholm
31. SEN 06 03 51 Elektriska mätinstrument Uttagsmärkning	Svenska Elektriska Kommissionen, Stockholm
32. SEN 21 08 50 Explosionskyddad elektrisk materiel Ljusarmatur inkl. nätanslutna handlampor	" "
33. SEN 28 06 05 Säkerhetsbrytare för motorer	" "
34. SEN 31 04 81 Lysrörståndare	" "
35. Remiss 736 Standarddiametrar	Sveriges Mekanför- bunds Standardcentral, Stockholm
36. Remiss 737 Symboler för lokalplanläggning	" "
37. Remiss 738 Skruvar och muttrar. Försänkings- och planingsdiametrar. Unifiedgängor	" "
38. Remiss 739 Sågblad för trä Cirkelsågklingor med hårdmetallskär	" "
39. Remiss 740 Sågblad för trä. Ramsågblad	" "
40. Remiss 741 Sågblad för trä. Tandtyper	" "
41. Remiss 742 Rör- och slangkopplingar för hydrauliska och pneumatiska anläggningar. Anslutningsgångor	" "
42. Remiss 743 Hydrauliska och pneumatiska anläggningar. Klassificering	" "
43. VDN 3038 Förslag till varudeklaration för regnkläder	Varudeklarations- nämnden, Stockholm
44. VDN 3040 Förslag till varudeklaration för frottévaror	" "
45. Standardförslag för Klys, revidering av VIS 2 och VIS 3 och förslag nr 229 VIS 230-244 Sanitära avloppssystem	Varvsindustrins Standardcentral, Göteborg
46. VIS 203 Propellrar. Tillverkningstoleranser VIS 219 Rörledningar och rörarmatur för fartyg. Symboler. VIS 220 Fönsterventilramar, plast	" "